

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 19 • год. ХСIV • 10 октомври 2014 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

**ГЕНЕРАЛ
ТОДОР БОЯДЖИЕВ
НА 75 ГОДИНИ**

На стр. 3

Денят на тракийската памет

За пореден път стотици потомци на тракийци, потърсили в България спасение от зверствата на турците в Беломорска Тракия преди 101 години, се събраха на 27 септември т.г. на традиционния „Ден на тракийската памет“ в Маджарово.

На националното тракийско поклонение дойдоха областният управител на Хасково Добри Беливанов, председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов, заместник-председателят на ВК на СТДБ Михаил Вълков, членовете на ВК на СТДБ акад. Георги Марков и Иван Гранитски, председателката на ТД „Одринска епопея“ и на Тракийския женски съюз Петра Мечева, председателката на Варненското ТД „Капитан Петко войвода“ Румяна Вълчева, председателката на Пловдивското тракийско дружество Нонка Матова, потомци на бежанци от Мала Азия, от Беломорска Тракия, представители на тракийските дружества от всички краища на страната. Георги. Първанов – президент на Република Бълга-

Национално тракийско поклонение в Маджарово

рия (ян. 2002 – ян. 2012), акад. Васил Гюзелев и стотици тракийци, жители на Маджарово и Хасковския край също почетоха паметта на жертвите на геноцида над тракийските българи.

Поклонението пред Мемориалния комплекс започна с традиционен ритуал, вечният огън бе запален от Красимир Преманов – председател на Съюза на тракийските дружества в Бъл-

гария. Официалната част на националното тракийско поклонение бе открита от Милко Армутлиев – кмет на Маджарово. От името на СТДБ говори председателят на Съюза Красимир Преманов (*Словото помества отделно*). Прочетени бяха приветствията, изпратени

от вицепрезидента на Република България Маргарита Попова, от министър председателя проф. Георги Близнашки, от председателя на 42-ото Народно събрание Михаил Миков, от председателя на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва ген.лейт. от запаса Стоян Топалов. (*Част от приветствията помества отделно*.)

Поднесени бяха венци и цветя пред паметника-костница, пред паметниците на войводите Димитър Маджаров и Руси Славов, спасили над 20 000 човека край Маджарово, пред паметника на Капитан Петко Войвода.

Клетвен оброк да пазим безсмъртното им дело

На Националното тракийско поклонение „Ден на тракийската памет“ в Маджарово на 27 септември т.г. бе прочетено приветствие на Маргарита Попова, вицепрезидент на Република България. В него се казва:

Уважаеми г-н Преманов,
Скъпи наследници на тракийските бежанци,
Скъпи сънародници,
Благодаря ви за любезната покана да участвам в Националното тракийско поклонение „Ден на тракийската

Приветствие на Маргарита Попова, вицепрезидент на Република България

памет“, посветено на 101-годишнината от разорението на тракийските българи.

Тежка е бежанската орис, дълбока и неизмерима е мъката по родните места, велика е саможертвата на тракийци. Димитър Маджаров, Руси Славов, Капитан Петко войвода, Апостол Дограмаджиев, Димитър

Зографов, Петър Дървингов, Дончо Златков, Кочо Аврамов и всички останали свидни национални герои, апостоли на свободата, поборници в националноосвободителните борби на изстрадала България. Вечна памет и поклон пред подвига им!

Продължава на 5-а стр.

ЗТОДОР КОРУЕВ
аиграването с т.нар. майчин език явно сега бе използвано предизборно, нещо повече – Касим Дал от Реформаторския блок призова открито турският да стане втори официален език, а срещу това обеща „гарантирани турски гласове и много пари“. Странно как сините реформатори приемат сепаратистките искания на партньорите си Дал и Корман Исмаилов. Може да бе също предизборен трик изказаното на Николай Баревков по-дозрение, че пред Ердоган в Турция Лютви Местан се е съгласил турският да стане втори официален език в

риск да бъде глобен за думи на майчин език в кампанията, поздрави на турски. Лидерът на ДПС заяви дори, че говоренето на всички оратори на български език е ненормално, то е аномалия, която няма нищо общо с ценностите на Европейския съюз.

Читателят ще се запознае от този брой на вестника и с позицията на СТДБ, изразена в писмо до премиера проф. Георги Близнашки, в което се настоява Министерският съвет да приеме документ, с който да се разпорежи в официалните срещи с представители на чужди държави да се използва законоустановеният от Конституцията официален език.

Езикът – начин на употреба

България. Това би било приятно за турския президент, който не крие стремежа да възкресява духа на Османската империя в някогашните ѝ граници, нито пък ще се откаже от попечителството над турците, живеещи извън Турция. Но лидерът на ДПС не обели зъб за какво си е говорил с Ердоган, разговорът е бил на турски език, а не на официалния език на Република България. Журналистът Константин Иванов бе сполучливо красноречив: „Когато шеф на партия пътува в чужбина и се среща с най-високопоставени ръководители, това не е като Хасан от Бурса, отзовал се там в резултат на „голямата екскурзия“, да спходи братовчед си Осман от Кърджали, за да изядат заедно байрам курбана на 5 октомври“. Към това може да добавим, че „в цивилизования свят, към който божем се числим, подобни визити, имащи несъмнено политически характер, се уреждат по установени дипломатически канали и протоколни правила“.

Впрочем етническата партия отдавна използва на митинги и събрания „майчин език“, въпреки че за мили очи поиска официално да ѝ бъде разрешено да води агитацията на турски. И не получи удовлетворителен за нея отговор, но продължи с познатата практика. А преди немного време Лютви Местан демонстративно, с

• Тодор Корув

Опитите на ДПС да наложи задължително обучение по „майчин език“ сигурно ще продължават, пак ще се предлага да се гарантират екселенц минимум часове седмично по турски. Макар че досегашната практика на обучение по турски език показва, че интересът и у децата, и у родителите е малък, броят на учениците, желаещи да учат турски, е намалял значително. И пак Лютви Местан ще ни приспива във витиевати думи за верността на Движението към евроатлантизма и мултикултурната демокрация. Естествено трябва да припомним нему и на аркадашите му, че според Конституцията България е еднонационална държава и няма механизми за определяне на малцинства, както и че официалният език е българският. Пък и защо ли бъдещият парламент да не се върне към многото внесени вече проекти за Закон за българския език (*И акад. Николай Хайтов имаше проект!*)? Май е наложително!

ЕТНО-ДЕМОГРАФСКИ ОБЛИК НА БЪЛГАРИЯ И СТРАНДЖАНСКИЯ КРАЙ

Продължение от миналия брой

ДОЦ. Д-Р ГЕНОВЕВА МИХОВА

Естественят прираст на българската етническа общност намалява, а от 1990 г. приема отрицателни стойности, които продължават понастоящем. Като определяща общите тенденции в развитието на населението поради доминирането ѝ, освен за българската народност последва числен спад на населението в национален мащаб. Очертава се и рязка промяна в режима на демографското възпроизводство с отражение върху етническата му структура и задълбочаване на различията в демографските профили на основните етнически общности.

Ако се върнем към историческото наследство в тази област, то показва, че през 1881 г. разпределението на населението в Княжество България по етническа принадлежност е следното – при общ брой на населението 2 982 949 души българите са 68% по относителен дял, турците – 26%, а другите етноси – 6%, между които 2% роми. За следващите две десетилетия общият му брой нараства на 3 744 283 души, като българската народност повишава относителния си дял на 77%, а турската намалява своя до 17%. През 1946 г. българските турци са вече 9.6 % от цялото население и запазват този си дял в приблизително същите граници до 1992 г. (9.4%). Относителният дял на ромите в продължение на повече от шест десетилетия след Освобождението запазва стабилност – гравитира около 2.4%. По данни от преброяването през 2011 г. българската народностна група наброява 5 665 хил. души, което в процентно отношение е 84.4%, турската – 588 318 (8.8%), а ромската – 325 343 (4.9%). Представителите на малките етнически групи са 49 304 (0.7%). Не се самоопределят по етническа принадлежност 5 391 лица (0.8%). (НСИ. Преброяване..., 2012, с.122-127).

В края на миналото и в началото на новото хилядолетие различията в основните демографски показатели на големите етнически групи се задълбочават. Тези разлики свидетелстват за възприемчивост за различни режими на демографско възпроизводство, които в

перспектива формират определени тенденции, предизвикващи загриженост както за съдбата на българската народностна група, така и на основните етноси извън нея и като цяло за общото демографско развитие на страната.

Очевидни са към 2001 г. по-високото равнище на раждаемостта при българските турци (13.0‰) и на ромите (26.7‰) спрямо раждаемостта при българската народност (8.5‰). Тоталният коефициент на плодovitост при горепосочените етноси е съответно един път и половина по-голям при турците (1.62) и повече от два пъти при ромите (2.81), съпоставен с този при българите (1.22) (НСИ. Преброяване..., 2002.). Тези съотношения стават още по-неблагоприятни при отчитане на обстоятелството, че най-високата смъртност е при българите. Нейният показател е по-висок един път и половина в сравнение с този на турците и два пъти – спрямо този на ромите. Това предопределя отрица-

и ромската общност: анализ на ситуацията в Европа“ проведено през 2008 г. в седем европейски страни – България, Гърция, Испания, Португалия, Румъния, Словакия и Чехия, у нас относителният дял на децата до 14-годишна възраст в ромската общност е най-нисък, докато във възрастовата група 15-29 години той е най-висок. Това е индикатор, че у нас най-бързо и с най-висок темп е налице намаляване на раждаемостта при ромите в сравнение с другите изследвани страни. Съвременното то е сигнал за една нова, но очаквана тенденция, свързана с навлизането на ромската общност в демографския преход, по време на който закономерно се осъществява постепенна смяна на високи равнища на раждаемост и смъртност с по-ниски и се преминава към нов тип възпроизводство с плавно намаляване на естествения прираст (Томова, Ил. Ст. Николова, 2011).

Към 2011 г. средният брой на живородените деца от жени, принадлежащи към

отговорно родителство. Вътрешната им неудовлетвореност от живота, който водят – живот без материална осигуреност, без нормални битови условия, без цели и стремежи да се измъкнат от гетото, събужда съпротива спрямо досегашното им статукво. А също така нараства желанието да осигурят за децата си по-добри условия и бъдеще, ново място в обществото, по-различно от тяхното. Тази част от ромите имат нужда от държавна и обществена подкрепа в тяхната съвременна ориентация. Стимулирането на тези нагласи и тяхното практическо осъществяване ще има и предназначението си да допринесе за приобщаване към тяхната категория на повече представители на младото поколение роми, възприемащи нов стил и начин на живот (Михова, Г., 2009).

За дълбочината на демографската криза у нас може да се съди по намаляването на фертилния контингент и разпределението му по етнически признак. България е страната в Източна Европа

групата на малките етнически общности губят съответно 28%, 29% и 62% от своя възпроизводствен потенциал за по-малко от две десетилетия. Увеличение има единствено при ромската етническа общност с близо 6 хил. (НСИ. Преброяване..., 2012, с. 47-54). Въпреки че редуцията на дела на младите жени (15–34 г.) в родилните контингенти засяга всички етнически групи, при турския и ромския етнос този дял остава на достатъчно високо равнище – съответно 57.7 % и 65.6%. По тази причина по данни от преброяването на населението от 2011 г. самоидентифицирали се като българки на възраст 15–34 г., които по относителен дял са 82% от общата съвкупност са родили 70% от живородените деца, ромките с относителен дял 7% – 16% от живородените деца, а туркините с относителен дял 10%–14% от живородените.

Съсредоточаването само върху осреднените данни на демографските показатели на национално равнище не е достатъчно, за да се придобие по-ясна представа за най-тревожните симптоми на кризата. Те се открояват особено отчетливо, когато се вземат в предвид регионалните им проявления. Типичен пример в това отношение е Странджанско-Скарския регион. От времето на траките районът във вътрешността на планината е бил гъсто населен, а препитание за обитателите му са били земеделието и пастирството. Многобройно е било и населението в крайбрежието на Черно и Мраморно море, заето от гръцки колонии. Със заселването на прабългарите и славяните през VI–VII в. човешките ресурси нарастват, а дотогавашните селища се разоряват и дават живот на нови поселения. Многолюдните нови заселници усвояват плодородните земи в полетата на Тракия, в долините на реките, настаняват се в планинските места. Източна Тракия и природните богатства на Странджа са с възможности да дадат поминък на новото население, да му осигурят естествена защита. Така в течение на няколко века славяно-българите трайно се установяват в тези територии, облагородяват ги с труда си, проявяват завидни качества като добри земеделци, скотовъди, пастири, рудари,

въглищари, занаятчии и търговци, адаптирани по време на Османското робство към нови условия, и съобразени с потребностите на пазара в Османската империя.

Във връзка с настъплението на османските завоеватели в Южна и Централна Тракия част, от българското и другото християнско население (основно гърци) се отправят към гористите местности на Странджа и черноморските ѝ брегове. (Райчевски, Стоян, 1988, с. 73). Покоряването на Югоизточна Тракия се осъществява през 1365–1366 г. след превземането на Одрин. По време на цялото османско владичество населението на Странджанския район остава предимно християнско. То запазва някои относителни свободи и се ползва с определени привилегии. Заселването на турци в Странджанския край започва от 90-те години на 15 в., когато на мястото на убитите, отвлечените в робство или преселените в Мала Азия биват настанявани колонисти с тюркски произход, водещи номадски или полуномадски начин на живот, предимно юруци. Това става четвърт век след покоряването на Странджа и не така компактно, както в Централна и Северна Тракия (Черкезова, М., Ст. Райчевски., 1996, с. 7).

За доминиращото християнско присъствие в Странджански регион може да се съди по редица исторически извори. В документ от 1493 г., позоваващ се на още по-стар регистър се съдържат данни за населението на Созопол и вакъфските села около него, от които се вижда, че преобладаващата част от ханетата (домакинствата) са християнски. През 1529 г. техният брой в Созопол е 439, в Ченгер (изчезнало село край Приморско) – 33, в Ая Димитри (също изчезнало село) – 8, в Порос (в землището на с. Крайморие – 71. През 1638–1639 г. християнските домакинства в Созопол вече наброяват 596, в които живеят не по-малко от 5 хил. души

С подобна демографска характеристика през този период е и другият град от черноморското крайбрежие на Странджа – Ахтопол и района около него. По данни от 1653 г. християнските домакинства в града наброяват 336, а в 12 странджански села живеят общо 236 домакинства на християни. Всички данни са в подкрепа на извода, че в крайбрежна Странджа има трайно установено и стабилизирано в столетията българско население, съжителстващо с гърци, чието съотношение до втората половина на XIX в. трудно подлежи на установяване. (Грозданова, Андреев, 1980; Цветкова, Попов, 1982)

Продължава в следващия брой

Устието на река Велека

телният естествен прираст на българската етногрупа, запазването и стабилизирането му при българските турци и нарастването му при ромите.

Същевременно трябва да се познаят и други дълбочинни изследвания, които установяват наличие на някои нови тенденции в демографското поведение на част от ромите, изразяващи се във възприемането на нови семейни и репродуктивни модели. Вече и при ромите двудетният и тридетният модел на семейство е предпочитания. По данни на международното сравнително изследване „Здравето

българската народност бележи известен ръст – от 1.2 на 1.6, при турците се покачва от 1.6 на 1.9, а при ромите спада от 2.8 на 2.2 деца (НСИ. Преброяване..., 2012).

Тези тенденции свидетелстват, че немалка част от ромите са стигнали до идеята да преосмислят репродуктивното си поведение в посока на европейския, респективно до българския модел на майчинство. На базата на собствен опит у тях се поражда стремежът да прекъснат процеса, в който се възпроизвежда потомствена бедност, безпросветност, престъпност. До част от тях достига повелята за

с най-драстични промени в тази жизнено важна за възпроизводството на населението функционална група. Само през периода от 1990 г. до сега родилните контингенти у нас са се стеснили с 22% при средно за източноевропейските страни 9%. Между двете преброявания през 1992 г. и 2011 г. общото намаление на жените в детородна възраст е около 550 хил., разпределено по етнически групи по следния начин: при българската – с 477 хил., при турската – с 60 хил., а при групата с друга принадлежност – с 19 хил. Изразено в относителни дялове българската, турската и

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ И ПРЕДТЕЧИ

ОТ СИНОВЕТЕ НА СТРАНДЖА
И ЗАКРИЛНИЦИТЕ НА ТРАКИЯ

ТОДОР БОЯДЖИЕВ произхожда от странджанското село Граматиково, създадено от калугери и граматници след разрушаването на манастира „Св. Богородица“, основан от родоначалника на исихазма в Средновековна България Григорий Синаит. Но духовната същност на селото идва и от планината. Неизтощим източник на родолюбие и любословие, Странджа в историческата ни съдба е олицетворение на бунтовете за целокупна България. Кръвни предшественици на Тодор Бояджиев са войводи от Преображенското въстание, както и борци за хуманни идеали от антифашистката епоха.

След като завършва радиоинженерство в МЕИ – София, Тодор Бояджиев работи в системата на МВР. Минава по цялата йерархия от разузнавач до зам.началник на ПГУ, а в паралелния си живот под прикритие стига до зам.търговски представител в системата на външната търговия и пълномощен министър в Министерството на външните работи. През 1990 г. е произведен генерал. Бивал е депутат във ВНС и главен секретар на МВР. Президент е на създадената от него Асоциация „Български евроатлантически разузнавателен форум“. Заместник-председател на Съюза на Тракийските дружества в България. Почетен председател на Политически клуб „Тракия“.

Тук поместваме извадки от публицистични и мемоарни текстове на Тодор Бояджиев.

ЗА ПАМЕТНИКА
НА ПЕТРОВА НИВА

Величавият паметник на Петрова нива като че ли се е вписал и в личния ми генетичен код. Замисълът за увековечаване подвига на въстанала Странджа се ражда почти едновременно с кървавия погром над въстанието. Но реализацията започва две десетилетия по-късно, когато на 5 септември 1925 г. дядо ми – подвойводата Лефтер Русинов Мечев заедно с Георги Ганчев, Георги Чепов и Димитър Ангелов, всички участници във въстанието, минават тайно и в късна доба границата с Турция, достигат Паспаловата могила, където са погребали тялото на войводата Георги Кондолов. Свещената им мисия е да

Никола Инджов представя съвременни
личности на тракийската кауза

върнат костите му на родна, свободна българска земя. След второто погребение на костите на войводата в двора на православния храм в Малко Търново, четиримата създават Инициативен комитет за събиране тленните останки на всички загинали въстаници за свободата на Тракия и за на паметник в тяхна чест на Петрова нива, където е бил проведен конгрес на ВМОРО, на който се изработва общ план на въстанически действия за присъединяването на Тракия и Македония към целокупна България. Инициативата на четиримата преobraженици не получава необходимото съдействие от държавата и Комитетът издава ново възвание за събиране на средства и активизира дейността си през 1927 г. Възванието е разпратено до всички съществуващи по това време тракийски дружества и до отделни по-изявени бежанци – тракийци, но и при този опит държавата не се отзовава. Делото си остава само в редиците на организирания вече в своя организация тракийци, но за съжаление, събраните средства и този път не са достатъчно. Идеята отново е переродена през 1953 г. Дядо ми Лефтер Мечев отново е в инициативния комитет с трите си дъщери – лелите ми Надя и Тонка, майка ми – Марчела, както и синовете ми Руси и Георги, мои вуйчовци. От тогава и аз, макар и с детински ентузиазъм на тринадесетгодишно хлапе, се включих да помагам за Петрова нива. Тогава зад идеята застана твърдо община Малко Търново и държавата. Илия Петков – партиен и административен ръково-

дител от общински и регионален ранг, оглавява новия инициативен комитет. Спомням си, че именно негова беше идеята наистина големия за времето си монумент да се изгради не с гранит, докаран някъде от България, а с местен варовиков камък от поречието на странджанската красавица река Велека. И на 17 август 1958 г. с изключителна тържественост мемориалът бе открит от секретаря на Президиума на Народното събрание Минчо Минчев. Там беше и дядо ми Лефтер Мечев с цялото си семейство – дъщери, си-

че може да нанесе сериозни повреди върху паметниците изградени от наследниците. С тревога посрещнах обезпокоителния сигнал на кмета на община Малко Търново Илиян Янчев в медиите, че паметникът на преobraженици на Петрова нива се нуждае от спешен ремонт. Това ме подтикна да потърся и други наследници на преobraженици от Странджа, за които бях убеден, че ще приемат тревогата на кмета и като своя пряка грижа. Споменавам първите, които без колебание се отзоваха на предложението ми.

Тодор Бояджиев с Ким Филби в Сакар планина

нове и внуци, всички дали по нещо от себе си, за да видят как се събдва голямата мечта а странджанските поборници. По-късно Съюза на тракийските дружества в България за 100 годишнината от въстанието въздигна на Петрова нива красивия храм-паметник „Света Петка“. Както мечтаеше и за това дядо Лефтер, в храма има изградена и костница.

Времето не може да изтрие спомена и преданията за тези славни времена и техните герои. Но се оказа,

Те са доц. Тошо Митов и неговата очна клиника „Света Петка“ от Варна; братята Ефтим и Данаил Вълчеви и техният братовчед Любомир Евтимов – наследници на войводата Дико Джелебов; посланик Георги Димитров – наследник на войводата Стоян Камилски... И ние, наследниците на дядо Лефтер, внесохме своята лепта. Цялата сума е преведена по сметка на Съюза на тракийските дружества в България, открита за всички желаещи.

ЗА ДЕЙНОСТТА МИ
КАТО ТРАКИЙСКИ
НАРОДЕН
ПРЕДСТАВИТЕЛ

Пролетта на 1990 г. донесе нови емоции. Съюзът на тракийските дружества в България, възстановил изцяло дейността си в началото на годината, реши да издигне кандидатурата ми за народен представител във Великото народно събрание. Началното предложение бе да се кандидатирам в Бургаски изборителен район по мажоритарната система. Това обаче създаде проблеми от чисто ети-

Генерал Тодор Бояджиев

чен характер. Ако приемех предложението, трябваше да се състезавам с проф. Александър Янков – мой колега и посланик от годините в САЩ и отделно от това, дългогодишен приятел на нашето семейство. Чисто прагматично, това можеше да доведе и до ненужно разделяне на гласове и победа за третия кандидат. Отказах.

Последва ново предложение – тракийски кандидат, но в листата на БСП.

По тази формула бях избран за народен представител в Седмото Велико народно събрание.

Пиша тези странички, за да обесня защо основните ми приоритети като народен представител бяха проблемите на сигурността, на обществения ред, на гражданите с пагон и проблемите на наследниците на тракийските бежанци. Това беше мандата, с който бе издигната моята кандидатура от тракийци и от Легия „Ракowski“ и аз трябваше да го изпълнявам. Разбира се като гражданин и народен избранник вземах отношение и по много други въпроси. Но водещото остана това, което наистина познавах и можех да защита като позиция. И съм горд, че подписах новата конституция на Република България с допълнение към името си – „Тракийски народен представител“.

В 7-то Велико народно събрание най-големият ми успех по тракийска линия бе, че успях към Закона за респитуцията да вкарам член по силата на който държавата се задължава да изплати на тракийските бежанци и наследниците им задълженията си към тях във връзка с договора Моллов – Кафандарис. Много тракийци бяха обещани за изоставеното имущество в Беломорска Тракия. Като тракийски депутат в 39-то народно събрание имам четири конкретни постижения по тракийска линия:

• В бюджета за 2003 г., в

последния момент при второ четене, в допълнителните разпоредби успях да вкарам конкретна сума от 250 хиляди лева за благоустрояването на Петрова нива (път, ВиК, елоснабдяване – нов трансформатор, ел табла и осветителни тела) във връзка с честването на 100 годишнината от Илинденско – Преображенското въстание.

• На два пъти Симеон трябваше да отговаря лично на питанията ми какво прави правителството за придвижване въпроса за дълга на Турция по Ангорския договор за бежанците и наследниците от Източна Тракия и Мала Азия

• След сериозна битка в пленарна зала успях да вкарам СТДБ в списъка на обществените организации, които получават финансова подкрепа от държавния бюджет.

• За първи път аз, като член на българска делегация водена от външния министър Соломон Паси, при посещение и среща с ръководството на турския Меджлис поставих въпроса за неизпълнените турски задължения по Ангорския договор и, че пътят на Турция към ЕС минава през изпълнението им.

ЗА НЯКОИ ХОРА

Създадох Български Евро Атлантически Разузнавателен Форум през 1993 г. под шеговитото лого „Шпиони от всички страни, обединявайте се!“, но отчитайки националния характер на тази дейност и на българската поговорка за „приятелството и сиренето“. Факт е, че БЕАРФ днес има Почетен борд, в който влизат двама шефове на руското разузнаване, двама – на американското, адмирал Пиер Лакост на френското, проф. ген. Мирослав Туджман – Хърватско, армейски генерал Бобков – руското контраразузнаване, и Руфина Филби – съпруга на „шпионина на XX век“ Ким Филби.

В Деня на Тракия с внуците си

НАРОДНИЯТ ПИСАТЕЛ

На 15 септември т.г. се навършиха 95 години от рождението на народния писател акад. Николай Хайтов и вече повече от месец продължават проявите, посветени на годишнината. Техен инициатор е фондация „Памет“ и се осъществяват с активното участие на синовете на Николай Хайтов – Здравец и Александър. Трайни следи оставиха филмовата панорама „Николай Хайтов в българското кино“ в столичното кино „Одеон“, фотографската изложба „Светът на Николай Хайтов“, организирана от фондацията и Иво Хаджимишев, изложбата „Героите на Николай Хайтов в карикатурите на Борис Димовски“, започналата вече седмица на писателя в Асеновград, филмова панорама в Пловдив, представяне на нови издания на Хайтови книги, и др.

Излезе том 11 „Пиеси. Ламята“ от съчиненията на Николай Хайтов, които издава „Захарий Стоянов“ съвместно с издателство „Български писател“. Томът бе представен на вечер, посветена на 95-годишнината от рождението на акад. Николай Хайтов, организирана от Българската академия на науките, Столичната община, Фондация „Памет“ и издателство „Захарий Стоянов“. На представянето говориха издателят Иван Гранитски, проф. д-р Христо Цаков, директор на Института за горите при БАН, Елена Хайтова и арх. Здравец Хайтов.

Съчиненията на големия български писател и родолюбец са в 17 тома. В излезлите досега е представен като разказвач, есеист, публицист, изследовател. В единадесетия том читателят ще намери драматургичните произведения на писателя „Заклучена пролет“, „Празникът“, „Пътеки“,

Отечеството отбелязва 95 години от рождението на Николай Хайтов

„Лодка в гората“, „Кучета“. Пиесите му не слизат от сцените на родните театри, което е доказателство за

тяхната непреходност. Николай Хайтов пръв в българската драматургия ясно и вълнуващо изрази тревогата

си от откъсването на човека от неговата кърмилница – природата. Какво предлагат следващите шест тома? От

МИСЛИ НА АПОСТОЛА НА ДУХА

„Държабата или е държава, отбрана-ваща се от проникващите отвън, разлагащи я явления, или е жертва на хаоса.“

„Изтръпвам за поколението, което сега се възпитава. Всяка вечер са по три-четири часа пред телевизията, тази гилотина, която му поднася отрова. Тя е основното бедствие в България. А не икономическата разруха.“

„След изобретяването на гилотината по-ужасно изобретение от телевизията няма. Разликата е само в това, че гилотината е за рязане на глави, а телевизията за изрязване на мозъци и всякакви други човешки вътрешности. Няма по-голяма заплаха за малките народи по света от телевизията. А специално за нашия доверчив народ тя е инструмент номер едно за обезбългаряване и скопяване.“

„Ние се топим всеки ден, седмица и месец – демографски, физически и умствено... Като че ли обществото ни няма рефлекс да се противопостави.

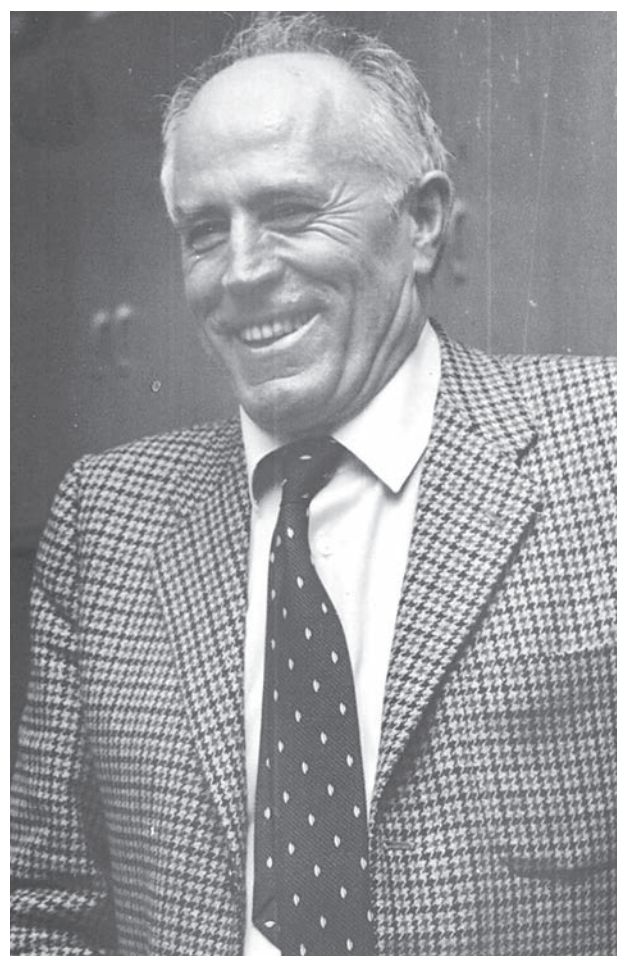
Корупцията се оказва безкрайна и все повече се засилва, а тя е в основата на тъй наречената „атомизация“ на обществото, на противопоставянето на всеки срещу всеки, на епидемичните разцепления – църковни, съсловни, писателски, партийни, човешки.“

„Всяка държава си има своите враждебни сили. И нашата си има, дори повече, отколкото останалите. Ту има външни и вътрешни влияния, които си поставят задачата да отслабят чувството за национално сцепление на българина... по този начин нацията може да бъде по-лесно манипулирана за групи интереси, включително и икономически. А могава добре ще ѝ подхожда понятието „бананова република“.

„Да промениш съзнанието на хората чрез образованието, е най-изгодно, най-евтино, пък и най-лесно: без да вкараш войски, танкове, клане и кървища и вдуваш тупургии за цял свят. Това е истината – аз ви я казвам.“

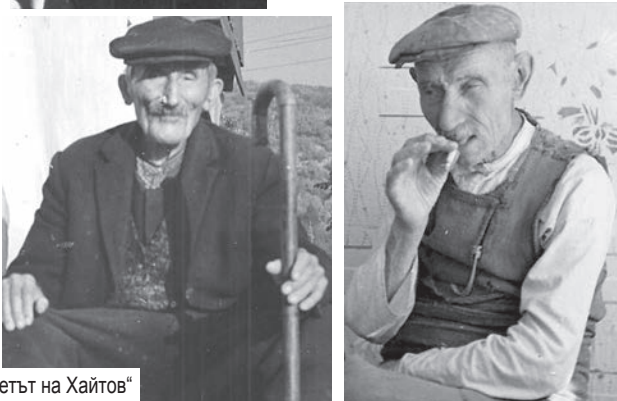
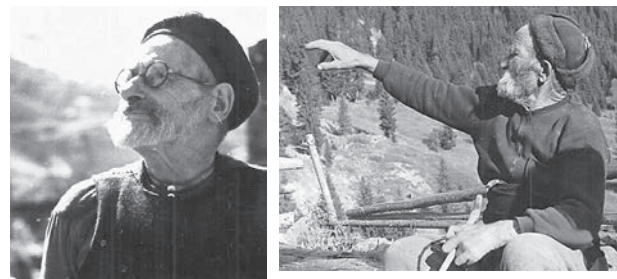

■ Из изложбата „Светът на Хайтов“

12 до 15 том ще бъдат представени Дневниците му, 16-ият ще съдържа „Време за разхвърляне на камъни“ и „Който има ухо, да чуе“, последният, 17-и, ще бъде с писма на писателя, които го представят като творец, но

и като гражданин и патриот. От 8 до 28 октомври в галерията на Държавния архив в Смолян гостува „Светът на Хайтов“ – фотозложба на фондация „Памет“ съвместно с Иво Хаджимишев.

Паметна плоча на Костадин Гемеджиев в Долно Луково

Плоча в памет на Костадин Гемеджиев бе поставена в родното му село Долно Луково, община Ивайловград. На 27 септември на тържеството при откриването ѝ дойдоха членовете на инициативния коми-

тет, синът на Костадин Гемеджиев – Георги Гемеджиев, кметът на община Ивайловград Диана Овчарова, жители на селото, хора от Ивайловград и Кърджали.

Слово за личността на Костадин Ге-

меджиев прочете Георги Мерджемеков, председател на инициативния комитет за поставяне на паметната плоча. Георги Гемеджиев припомни за делото на баща си, особено за периода преди 1944 г., когато е командир на българо-гръцки партизански отряд, действал на територията на тъй н.нар. „неутрална зона“ – Гюмюрджинско, Димотишко, Софлийско, Дедеагачко. На 9 септември отрядът му освобождава Ивайловград и Крумовград, посрещнат с почести. Но радостта му е за кратко. След това името му е очернено. Минават дълги години, докато истината за честността

и заслугите му възтържествува. Кметът на Ивайловград Диана Овчарова приветства инициативата чрез паметната плоча да бъде отдадена заслужена почит на живота и дейността на Костадин Гемеджиев.

СЛОВО НА КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ

МАДЖАРОВО – „ДЕНЯТ НА ТРАКИЙСКАТА ПАМЕТ“

ВЕРУЮ, ПЪТ, ПРИЗВАННИЕ

В нашата богата, славна и скръбна тракийска история има много драматични събития, написани от дедите ни с мъжество, кръв и сълзи. Трудно обаче могат да се намерят по-разтърсващи страници от трагедията, която се е случила тук преди 101 години.

Днешният събор-поклонение не случайно носи името „Ден на тракийската памет“. Потомците на оцелелите край Ятаджик бежанци днес са пръснати из цяла България, но родовата памет и споменът за онези страшни дни на 1913 г., предаван от поколение на поколение, ги събира на лобното място на дедите им всяка година.

Трагедията на Маджарово не може да бъде забравена. Тя е клетва към бъдещите поколения да не

допускаме никога повече насилие. И в това е големият урок на историята, който ние, потомците, отстояваме неотклонно.

Тук, на това свято място, свеждаме глави и изразяваме своята синовна признателност към паметта на хилядите тракийски българи, загинали с един стремеж, една мечта и една надежда – свободен живот в свободна, целокупна България.

Но както не сме забравили жертвите, така не сме забравили и героите. И това е другият голям урок, който спазваме и съблюдаваме неотменно – примерът

как трябва да се защитава и следва националният интерес и как трябва да се отстоява и развива той в сегашно време. Този национален интерес, който е наша, тракийска кауза, е свободна, социална, развиваща се, просперираща България на православието и националната идентичност. Това е нашето верую, нашият път, нашето призвание. И ние ще го продължаваме поколение след поколение, с онази премственост, която носи силата на миналото и повика на кръвта, която тече във вените ни.

Но Маджарово не е само

символ на жертвоприношението. Той е символ и на героизма и жертвоготовността – на онези самоотвержени българи като четниците на Димитър Маджаров и Руси Славов, които със своето себеотрицание успяват да спасят една не малка част от своите братя. Днес свеждаме глава и полагаме цветя в знак на признателност и към големия българин, към великия Капитан Петко Войвода, към Михаил Герджиков, Лазар Маджаров, Стамат Икономов, Георги Кондолов и много други безименни тракийските герои.

Поклон, дълбок поклон

пред светлата памет на всички тракийски българи, озарени от любовродната искра на любовта към Отечество-

то, които дадоха живота си за свободна България! Да бъдем достойни за тях!

Клетвен оброк да пазим...

Продължава от 1-ва стр.

Освен тях стотици хиляди други горди и достойни българи от Тракия и Македония, след двете ожесточени войни, Балканската и Междусъюзническата, се изправиха лице в лице с най-безмилостните врагове на българщината. по думите на академик Любомир Милетич страшното разорение, което сполетя българския народ в Тракия, „дойде внезапно, с голяма сила, и като мълния от корен помете всичко... Еднородните ни в Тракия – нише той – бяха достигнали до завидно имотно състояние поради плодородието на страната и поради по-добрите условия за спокоен поминък, и тъкмо когато ги бе озарила свободата, те изведнъж се видяха оставени без защита, варварски нападнати, немилостиво избивани, безчестени, доведени до пълна нищета, ... изгонени от домашните си огнища!“.

Над 1800 тракийски бежанци са жестоко избити от башибозука на т.нар. „Гюмюрджинска автономия“, при преминаването на

река Арда край Маджарово, през октомври 1913 г. Сред тях най-много са жените, децата и възрастните. Единствено четите на войводите Димитър Маджаров и Руси Славов защитават сънародниците ни в този трагичен момент, помагайки им да преминат на отвъдния бряг на Арда.

През 1946 г. Димитър Маджаров е участник в тракийската бежанска делегация, която представя доклад за трагичните събития на Парижката мирна конференция. „Участвал в подготовката на доклада – припомня Панайот Маджаров – пред конференцията той отново го слушаше с вълнение. Притворил очи, видя дългите редици на бежанците, натоварени с дребни деца, покъщнина и храна, а после оградилите ги турци, които ги разстрелваха в упор. В паника хората се хвърляха в пълноводната Арда. Почервенялата от кръв и задръстена от трупове река шумеше и се блъскаше в бреговете. А преследвачите стреляха, докато разбраха, че оцелелите са се спасили от обсега на куриумите им. Тогава се хвърлиха към разпиляното имущество и добитък.

Видя как налитат на пленените, как се гаврят пред очите на завързаните мъже с жените и децата и после пак ги разстрелват... В доклада се припомняше за избитите, прогонените, обездомените. Струваше ми се, че тия статистически данни не говорят нищо на присъстващите за преживените ужаси и страдания от всеки убит, от всеки останал жив“.

За всички нас преживените страдания и ужаси, саможертвата, храбростта и родолюбие на знайните и незнайни наши сънародници са жива и огнена страница в националната памет. Изпитание за националната ни съвест. Минало, върху което градим настоящето и бъдещето си. Помнейки корените си, тачейки своите предци, с обич и преклонение към загиналите за свободата на Родината ни, с клетвен оброк да пазим священ спомен за тях и безсмъртното им дело.

Приветствам всички Вас, скъпи участници, организатори и гости на Националното тракийско поклонение „Ден на тракийската памет“.

Нека ореол от светлина огрява во веки веков Пантеона на загиналите тракийци!

Поклон и вечна памет за тях и за всички герои на свята България!

НЕСЛОМИМИЯТ БЪЛГАРСКИ ДУХ

Министър-председателят проф. Георги Близнашки изпрати до участниците в Националния тракийски събор-поклонение „Ден на тракийската памет“ приветствие, в което се казва:

„Денят на тракийската памет“, в който се прекланяме пред трагичните събития през 1913 г. край Маджарово, е специален за родолюбивите българи, които тачат историческата памет. Предавани през поколенията, спомените продължават да живеят и днес, съхранявайки силата на българщината и любовта към Отееството.

Подвигът на войводите Димитър Маджаров, Руси Славов и Капитан Петко войвода пренася през времето несломимия български дух, който в най-тежките моменти преоткрива своята непоклатимост и стремеж за единение. И най-драматичните страници от нашата история са белязани от желанието да трупаме не гняв в сърцето, а воля да пребъде България. Това е каузата, която заслужава неуморните ни усилия.

Поуките от нашето минало са изключително ценни днес, когато носим отговорността да бъдем пълноправна и пълноценна част от голямото европейско семейство. Уроците на историята ни помагат да съчетаваме родолюбие и толерантността с приноса за общия ни живот като граждани на Европа. Оставяйки реваншизма в миналото, имаме възможност да градим общо бъдеще.

Приемете моите искрени почитания.“

Съпричастност към тракийската кауза

„Съюзът на офицерите и сержантите от запаса и резерва приветства инициативата ви за провеждане на Национално тракийско поклонение, посветено на 101-годишнината от разорението на тракийските българи. Това е дълбока патриотична и родолюбива проява, която заслужава уважението на целия български народ.“ – се казва в приветствието до кмета на Община Маджарово инж. Милко Армутлиев и до председателя на СТДБ Красимир Премянов, подписано от генерал-лейтенант от запаса Стоян Топалов, председател на СОСЗР. В приветствието се изразява преклонение към героизма

на тракийските българи.

„Приемете от името на многохилядния състав на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва

нашата съпричастност към вашите идеи. Уверяваме ви, че и напред, българското запасно войнство ще продължава да крачи във и с ре-

диците на Съюза на тракийските дружества в България. Приветстваме родолюбивото население на Община Маджарово.“

В ЗАЩИТА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов е изпратил писмо до премиера проф. Георги Близнашки с копие до министъра на вътрешните работи във връзка с опитите да се налага втори официален език в страната. Писмото изразява категоричната позиция на тракийската организация:

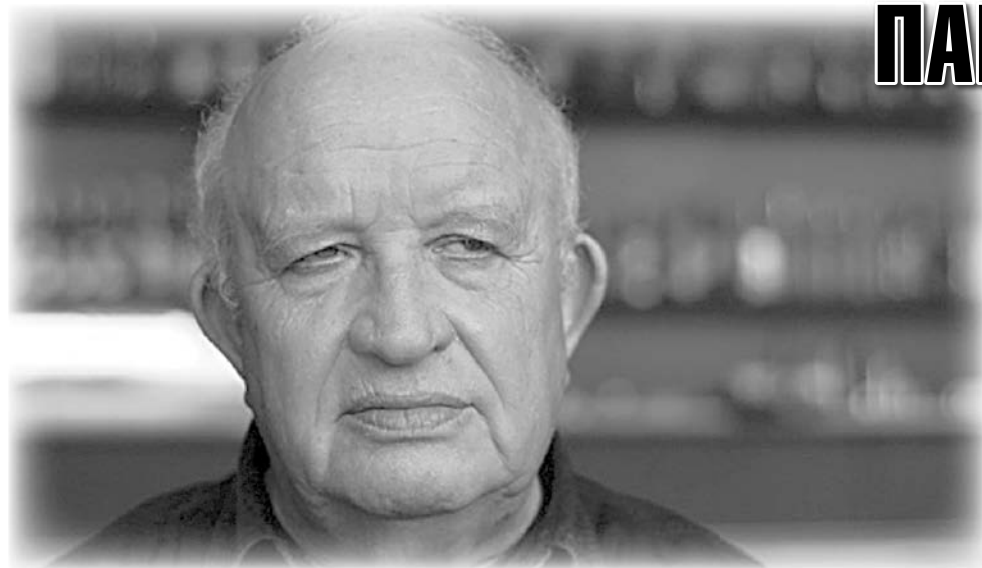
Конституцията на Република България в своя чл. 3 определя за официален език на държавата българския език.

Тъй като в последно време се появиха

прецеденти и случаи на официални комуникации на други езици под предлог на т.н. „майчин език“, Съюзът на тракийските дружества в България споделя с Вас своята тревога и се обръща към Вас с предложение Министерският съвет да приеме решение или друг нормативен и регулаторен акт, според който на официални срещи с представители на чужди държави представителите на българската държава и на политическия живот да използват единствено законоустановения в Конституцията официален език.

ОТКРОВЕНИЯ

Никола Инджов: АЗ СЪМ НОСИТЕЛ НА ПРЕДИШНА ПАМЕТ ЗА СЪВРЕМИЕТО...

– Орисията на бежанец от Беломорска Тракия трайно е белязала живота и творчеството ти. И ти, и твоите герои сте все на път. А към какво се завръщате?

– Към първоизточника на преживения мой живот, а той е, нека да кажа, непреживеният мой живот в заглъхнало време, в угаснало отечество. Опитвах се да възродя моето човешко начало в романа „Възречени от Манастир“, после – в романа „По следите на норвежеца“. Това лято написах роман под заглавие „Душа на друг човек“. Все същият подтик... Сега сюжетът е породен от една нощ от детството ми. Март 1942 година, град Гюмюрджина, изселването на евреите към нацистките концлагери... Колко съм свидетел и колко съм участник, не зная, но не съм историк на отминали събития. Като писател аз съм носител на предишна памет за съвременното...

От интервю на Владимир Янев с писателя във в. „Марица“ – Пловдив.

ТРАДИЦИИ, ПРЕНЕСЕНИ ОТ БЕЛОМОРСКА ТРАКИЯ

В края на лятото всяка година пред паметника на тракийските бежанци, издигнат в чест на 80 годишнината от преселването им в България, се организират прояви, в които участват самодейци от с. Генерал Инзово – певци и танцьори, гости от други населени места. Верни на традицията, пренесена от Беломорска Тракия, и тази година тракийското дружество в селото с ръководител Маринка Грудева подготви празника.

Гости на тържеството бяха кметът на община „Тунджа“ Георги Георгиев, председателката на общинския съвет Нели Славова, Кирчо Карагъзов – кандидат за народен представител от листата на „БСП-Лява България“, Галин Пантелеев – кмет на село Генерал Инзово. След изпълнени-

ята на фолклорната група на село Генерал Инзово се изявиха и гостите самодейци от село Главан и село Априлово, община Гълъбово. Всички те бяха бурно аплодирани от гостоприемните генералинзовци.

Страстите се разгорещяха още повече след вихрените хора на танцовия състав към читалището. Дълго звучеше музика, дълго се виеха народните хора.

Жителите на с. Генерал Инзово са благодарни на спонсорите на празника – земеделски производители Станислав Кръстев, Диян и Димитър Султанови, Маринка и Тодор Иванови, Христина и Димитър Куртеви, кооперация „Зора“ с председател Михаил Георгиев и други.

Калинка Митрева

По родните места на дедите

Тракийско дружество „Капитан Петко Войвода“ организира едновременно посещение в Източна Тракия, където са родните места на дедите на карнобатските тракийци. Група от 36 души посети Одрин, Люлебургас и родното село на прародителите си – Сатъкьой или Садъково (на турски Сакъзкой).

В Сакъзкой карнобатци посетиха кметството, където радужно ги посрещна кметът на селото, който получи от Стоянка Георгиева българска погача и букет от Любка Кунчева. Отправена бе покана към младия кмет да гостува в Карнобат за празника на града. Той прие поканата и пое да се създадат дружески отношения между Карнобат и родното село на предците на карнобатци. Тракийци посетиха и разгледаха фабриката за локум в

Сакъзкой и опитаха от всички сладки изкушения произвеждани в нея.

В групата бе и най-младият член на младежкото тракийско дружество Диян Драганов, който за втора година участва с есе в националния тракийски конкурс и през тази година под егидата на Маруся Любчева посети Брюксел.

Трогателна бе и срещата на карнобатската група с изселници в селото от Кърджалийско и Ивайловградско. Това е четвърто по ред посещение, организирано от тракийското дружество.

Председателката Милка Спасова разказа, че всяка среща преминава вълнуващо, а желаещите да посетят родните места на дедите си са много.

ДВЕ В ЕДНО

Вечер на юбилея **ВЕЛИ ЧАУШЕВ**
в памет на **ВАЛЕРИ ПЕТРОВ**

Слово на поета **Велин Георгиев**.
Рецитал на **Вели Чаушев** по стихове
на **Валери Петров**.

13 октомври 2014 г.

Салона на Националния клуб на БСП
Понеделник, 18 ч. ул. „Позитано“ 20

ДОКОСВАНЕ ДО ГРАДОВЕ СВЕТИНИ

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

Привлекателен есенен маршрут поведе членове на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и на читалище „Тракия“ в Хасково към Средногорието. Първата спирка на групата, водена от председателя Кирил Сарджев, бе Панагюрище – града-светиня, съхранил духа на славното Априлско въстание. Тракийци посетиха къщата-музей „Райна Княгиня“. Специално донесените от Хасково цветя окичиха

паметника на българската героиня. С голям интерес всички разгледаха Панагюрското златно съкровище. Гостите направиха необичаен подарък на любезните служители на музея – подариха им екземпляр от стихотворение за Панагюрище от хасковлията Недялко Диев.

Копривщица заплени туристите с невероятната си атмосфера, където всеки камък е история. Родният дом на бележитите българи Любен и Петко Каравелови, мостът, където е гръмнала

първата пушка на въстанието, къщата-музей „Георги Бенковски“, Лютовата къща с безценни образци на етнографско богатство предизвикаха възхитата на групата. Тракийци се преклониха през таланта на Димчо Дебелянов и поднесоха цветя пред паметника „Вечно чакащата майка“. Групата по художествено слово към читалището поднесе изпълнения на стихове, които не напразно наричаме вечни.

НАГРАДА ЗА „ТРАКИЙСКА ДЪГА“

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

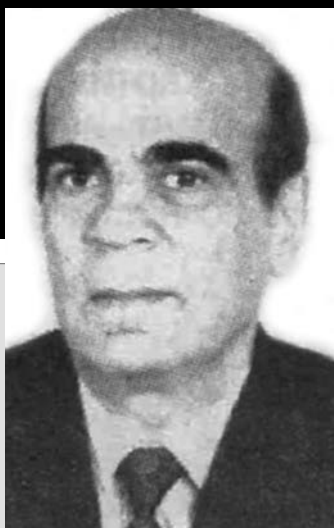
В историческото село Узунджово – община Хасково, се състоя фестивал на фолклорни групи от Южна България.

Събитието предизвика огромен интерес, участваха повече от 60 фолклорни колектива предимно от читалища и неправителствени организации. Жените от фолклорната група „Тракийска дъга“ при народно читалище „Тракия – 2008“ и тракийското дружество „Георги Сапунаров“ с главен художествен ръководител Милка Хъркова се представиха отлично. Изпълнените „Песен за Доган хисар“ и „Мари малка моме“ бяха възторжено акламирани от многобройната публика.

За своето участие „Тракийска дъга“ получи специалната награда на журито „Грамота – Узунджово – 2014 г.“

ФИЛИП ИШПЕКОВ НА 85 ГОДИНИ

Уважаеми господин Ишпеков,

Приемете моите и на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България, както и на Клуб „Родопи“, сърдечни благопожелания по повод на Вашата 85-годишнина.

Вие сте известен наш общественик и виден тракийски деятел, роден в с. Зъбърдо, Смолянско, закърмен с най-святите ценности на нашия народ – вяроност към Родината, към народа и българщината.

Завършил висшето си образование в Санкт Петербург, доктор на икономическите науки от Академията за обществени науки в Москва, народен представител в 7-то Велико и 36-то обикновено Народно събрание от Смолянския избирателен район, дипломат от кари-

ерата, Вие работихте неуморно на политическия, дипломатическия и икономическия фронт, борейки се за социална справедливост, хуманизъм и човешка доброта.

Желяз Ви здраве, бодрост и родопско дълголетие!

С уважение,

*Красимир Премянов,
председател на СТДБ*

ПОЧИТ КЪМ ВОЙВОДАТА РАФАИЛ КАРАКАЧАНОВ

Паметна плоча с лика на войводата Рафаил Каракачанов бе открита в маджаровското село Горно поле. Инициативата за плочата е на неговите внуци Катя, Рафаел и Вальо Далбаджаков. На откриването присъстваха много гости и тракийци от Хасково, Кърджали и София.

Рафаил Каракачанов

е роден през 1898 г. с Сачанли, Беломорска Тракия. Още на 14 години става свидетел на кървава драма – пред очите му турците заклали баща му и съпруга на сестра му. Той се заклева да отмъсти и скъсва с мирния живот още на 17 години, образува чета и раздава възмездие. Но след предателство е арестуван и откаран

в затвора в Гюмюрджина, откъдето избягва. Рафаил и неговите другари прокопали тунел под стените. Отново събира чета, с която помага на бягащите българи от Беломорска Тракия. Но гърците изпращат през 1921 г. наемни убийци в дома му в България, те убили шест души, сред които и майка му, но Рафаил и Стайко За-

партов, макар и тежко ранени, остават живи, за да отмъстят по-сетне на убийците. През 1922 г. войводата Рафаил Каракачанов се присъединява към Българотурската вътрешна революционна организация и взема участие в много въоръжени акции. След 9.IX.1944 г. се заселва в Горно поле. Умира през 1959 г.

Библиотеката на СТДБ работи с читатели всеки петък от 15 ч.

За справки ползвайте 0887699824 или e-mail: idi1953@abv.bg – Ваня Стоилова

ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС

По повод 80-годишнината от организираното женско тракийско движение в Пловдив тракийският женски клуб „Магда Петканова“ обявява литературен конкурс за стихотворение, разказ и есе на тема „Тракийката в годините на изпитания“. Отличените творби ще бъдат представени по време на Юбилейната научно-практическа конференция, която ще се проведе в Историческия музей на 29 ноември т.г. Изпращайте конкурсните текстове на Виолета Генчева (пощенски адрес ул. „Димитър Талев“ 25, Пловдив) или на Светла Караянева (електронен адрес: Karasvet@gmail.com).

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза:

Катя Михайлова Кирчева – София 5.10.1925 г.
Георги Димитров Чаталбашев – София 5.10.1942 г.
Румяна Петкова Вълчева – Варна 7.10.1957 г.
Ген. Тодор Костов Бояджиев – София 10.10.1939 г.
Ген. Нонка Дечева Матова – Пловдив 20.10.1954 г.
Соня Костадинова Ангелова – София 20.10.1952 г.

Абонамент 2015 г.

Приятелю, отново дойде време за абонаментната кампания. Абонаментът за новата 2015 г. може да бъде извършван както до сега – в най-близкия клон на „Български пощи“ или в местното тракийско дружество, ако председателят му е готов да организира това.

И през следващата година цената на в. „Тракия“ се запазва, като за година абонаментът е 9.60 лв., а половин година е 4.80 лв., а за тримесечие 2.40 лв. Сумата не е голяма и е по джоба на повечето тракийци. Най-късно до 10 декември отговорниците за абонамента в дружествата трябва да изпратят до редакцията списък с трите имена, адреса и срока, за който са се абонирали хората. Самите суми ще се преведат на сметката на СТДБ.

Ако искате да научите навреме за събитията в съюза, ако искате да следите развитието на въпросите, свързани с тракийската кауза или да разкажете за мероприятията, организирани от вашето дружество, трябва да направите абонамента си навреме.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Алианс Медиапринт

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ,

Никола Инджов и Тодор Корюев

e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0887 794 455; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ – 0878 83 39 92;

Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53;

Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) – 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) – 038/632 060; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Живописец на словото

ТОДОР КОРУЕВ

Април, петък, 10-о число, годината е 2009-а. Пътуваме с автобус за Златоград тримца заедно – Никола Радев, Вели Чаушев и моя милост. Кольо се намести до младо момиче, не е човек, дете се наказва с мълчание, размисля комшиятката си. Ние бием път към нейния южен град, водени от почитанието към Станислав Сивриев. Спътничката – „моминка черноокичка и мреноокичка“, както се пее в една даръдерска песен, – студентка по философия, даже не бе чувала името на големия писател, роден в града ѝ. Това ни попари. А очаквахме ли друго? За да се жъне, трябва да се сее. Значи (дори заради една моминка!) са напълно прави златоградчани да си върнат Станислав Сивриев. „Завръщане след бягство“ – така бе назвал той своя книга. Сиври паша, наричаха го така заради аристократичния му нрав и източната му мъдрост, (духовният му учител Илия Бешков пък го наричаше Сиврини) бе станал отшелник в Широка лъка, оттам се пресели в друг „скит“ – в Боженци, в София го задържаха компанията в списание „Български войни“ от славния ѝ период и „разводите“ на групата на военните писатели. Макар и далеч от Златоград, той не отреза корена си, мъдростта на изижданата му словесност е подквасена от духовната неизтощимост на Родоп и житейската философия на людето, дете населяват белите къщи на Беловидово (старо име на Златоград, което според някои е измислено, но му приляга). Това може би обяснява защо бисерите на писателя – „миниатюрист“ носят „наслада и познание“, както казва Тончо Жечев, за да достигне писателят до обобщения за народопсихологията на българина и за смисъла на човешкото съществуване, най-често слифовайки ги до сентенции.

Георги Джагаров го обвинил, че се държи като опозиционер. А Сиври паша му отговорил: „Слушай, не ме набърквай в ежби. Не съм от храбрите, но ще ти кажа по ачик: всяка власт сама трябва да запложда лоялна опозиция! Разбира се, ако е умна...“ Поучително и за днес, нали! Най-добрият приятел на Сивриев в Златоград Кирко Профиров пише: „Бе с безпощадно, всевиждащо око. минаваме с него веднъж по едно стълбище и гледаме закачените по стената портрети на Политбюро.

Навършиха се деветдесет години от рождението на писателя Станислав Сивриев

Сивриев не се сдържа: „Гледай, гледай, какъв иконостас са подредили... Коя ли икона ще свалят, и коя ли ще окачат на нейно място след време? И колко грозно ще стои празното място, докато приготвят порт-

Само обръщението „Достум Коруолу“ стига да ми замае главата. Но там има думи, които сега огласям: „... жалко, че никога няма да се захвана с натъкването на книга с големи съвременни идеи. За-

щото животът превали в глупости и гонитба на илюзии за вкарване шупнали теста във възтесните нощви на нашите чирашки мечти за социална хармония“. Така и не събрах кураж да прочета писмото на тържеството пред залата с неговото име. Тя бе открита с водосвет и слова, пред възстановената Сивриева къща сребрее плоча

върти се...“ на издателство „Захарий Стоянов“, оттогава вече пет години тя е наситена с живот. Зад многото добро, което се случва в южния град, откъдето започва България, най-често стои един удивителен човек, бизнесмен с размах и голям родолюбец – инж. Александър Митушев, съзателят на Етнографския ареален комплекс в старата част на някогашното Даръдере. Уверявам ви, друго такова място у нас няма. В отличие от останалите комплекси това не е музей, а квартал, в който има жив живот. Една личност с голямо сърце върна Станислав Сивриев в родния му град.

Станислав Сивриев не остави ливадата си неокосена, макар да си отиде от белия свят само на 64 години. Пред претърпаната ритуална зала Николай Хайтов ще рече на Никола Радев: „Ти си един от малкото хора, които го изпращат с чиста съвест, щото наоколо се навъртат и убийците му...“ А ако не бяха се „сбрали дните му“ през 1989 г. (не дочака разрушителния преход), сега щеше да окръгли деветдесет. Не е по силите ми да прогнозирам какво би написал днес, но каквото и да е то, ще да е четиво за умни читатели, за мислещи

■ Портрет на писателя Станислав Сивриев

рета на следващия „светец“...

В събота, 11 април 2009 г. ме пареше във вътрешния джоб негово писмо от Боженци. От 5 юли 1978 г. е.

с барелеф на писателя. Залата дебютира с изложбата „Златните ръце на златоградските майстори“ и премиера на избрано на Сивриев „Върти се,

хора. Които отгънаха, но това нямаше да го стъписа... За мислещи хора са книгите, които ни остави: „Хората са навсякъде“, „Завръщане след бягство“, „Върти се, върти се“, „Фронттова дреб“, „Когато бях офицер“, „Като печелим – какво губим“, „Ръжено кафе“, „Когато косих ливада“, „Искри от искри“, „До видело“. Критиците с имена и титли ги отминаваха на едър бод, защото „огнието му търси остроно на кремъка и вади искра от искра“. Като че ли тъкмо „умността“ ги стряскаше, също и тъгата в тях (мислещият човек е тъжен!), плашеха ги и страховете на писателя – от „лоясалите души“, показали се във властта, от превръщането на човека в конфекция, от нарушеното

равновесие в природата, от феминизирането на мъжете (светът се напълни с катъри, дете нямат семе!). В писанията му има вълчи капани, види ли рана, бърка с пръст в нея, затуй бе подминаван от официалната критика, която видя жанрова разнородност, а не виждаше неканоничността и нестандартността у особняка писател, който вкара в прозата непохабена народна реч и то в нейната живо говорима форма.

В писането не си щадеше рахатлъка, то бе за него удоволствие, дори свещенодействие – винаги ритуално с писалка поправяше текстовете си с ситно изписан красив почерк. С него ми е писал и скъпи за мен днес писма с обръщания „Достум Коруолу!“, „Скъпи амужка!“, „Драги земляк!“ и автографи като тия: „На амуджата Тодор – внук на стария Коруя – да не гасне огънчето и искрата да свети!“, „На Коруята – да губи с мярка, печалбата си е друго нещо...“, „Жив, здрав и перото да се топи в собствената кръв“.

Естествено, 90-годишнината от рождението на писателя бе отбелязана в Златоград достойно, както съгражданинът им заслужава, Никола Радев припомни за него в „Словото днес“, аз написах нещичко в „Дума“ и толкова. Кое за сетен път ни подсказва как „новото време“ покрива с забрава духовните първенци на нацията, най-българските писатели. Кога ли обаче литературният и научният свят у нас ще си събере акъла и ще посочи стола на живописеца на словото, каквото му се полага на масата на богоизбраните?

За поука накрая ще припомня какво написа този голям народопсихолог в изповедта пред Георги Чаталбашев. На въпроса: „Кои качества у българина цените най-много?“ отговаря „Търпението“, а „Кои укорявате?“ отговорът е пак „Търпението“.

■ Барелефът на писателя пред зала „Станислав Сивриев“ в Златоград